

GEFIT059B Fizika I - Minimumkérdések

A zárójelben lévő értékeket nem kötelező memorizálni, azok csak tájékoztató jellegűek.

1. Elmozdulás: $\Delta \vec{r}_{1,2} = \vec{r}_2 - \vec{r}_1$

2. Sebesség: $\vec{v} = \frac{d\vec{r}}{dt}$

3. Gyorsulás: $\vec{a} = \frac{d\vec{v}}{dt}$

4. Sebesség a gyorsulás és kezdeti sebesség ismeretében: $\vec{v}(t_1) = \int_{t_0}^{t_1} \vec{a}(t) dt + \vec{v}(t_0)$

5. Helyvektor a sebesség és kezdeti hely ismeretében: $\vec{r}(t_1) = \int_{t_0}^{t_1} \vec{v}(t) dt + \vec{r}(t_0)$

6. Pályagörbe hossza (megtett úthossz): $s_{1,2} = \int_{t_1}^{t_2} |\vec{v}(t)| dt$

7. Átlagsebesség: $\bar{v} = \frac{s_{1,2}}{t_2 - t_1}$

8. Tetszőleges $\vec{b}$ vektor hossza derékszögű komponensekkel: $|\vec{b}| = \sqrt{b_x^2 + b_y^2 + b_z^2}$

9. Megtett út egyenes vonalú egyenletes mozgásnál ($\vec{v} = \text{áll.}$): $s = vt$

10. Sebesség egyenes vonalú egyenletesen változó mozgásnál ($\vec{a} = \text{áll.}$), pl. $v_x(t) = a_x t + v_{x0}$

11. Helykoordináta egyenes vonalú egyenletesen változó mozgásnál ($\vec{a} = \text{áll.}$):

$$\text{pl. } z(t) = \frac{1}{2} a_z t^2 + v_{z0} t + z_0$$

12. Szögsebesség általánosan: $\omega = \frac{d\varphi}{dt}$

13. Szögsebesség egyenletes körmozgásnál: $\omega = \frac{2\pi}{T}$

14. Kerületi sebesség: $v = R\omega$

15. Szöggyorsulás: $\beta = \frac{d^2\varphi}{dt^2}$

16. Centripetális gyorsulás: $a_{cp} = \frac{v^2}{R} = R\omega^2$

17. Tangenciális gyorsulás: $a_t = \beta R = \frac{dv}{dt}$

18. Gyorsulás nagysága egyenletesen változó körmozgásnál: $a = \sqrt{a_{cp}^2 + a_t^2}$

19. Megtett út (ív hossz) egyenletesen változó körmozgásnál: $s(t) = \frac{1}{2} a_t t^2 + v_0 t$

20. Newton-féle gravitációs erő nagysága: $F_G = \frac{\gamma m_1 m_2}{r^2}$

21. Súlyerő nagysága: $F_g = mg$
22. Rúgóerő nagysága: $F_r = D|\Delta l|$
23. Hooke-törvény (rúgóerő iránnyal): $F_{rx} = -Dx$
24. Tapadási súrlódási erő nagyságának maximuma: $F_{ts,max} = \mu_t F_{ny}$
25. Csúszási súrlódási erő nagysága: $F_{cs} = \mu_{cs} F_{ny}$
26. Dinamika alapegyenlete: $m\vec{a} = \sum_{i=1}^n \vec{F}_i = \vec{F}_e$
27. Súlyerő lejtővel párhuzamos komponense: $mg \sin \alpha$
28. Súlyerő lejtőre merőleges komponense: $mg \cos \alpha$
29. Lendület (impulzus): $\vec{p} = m\vec{v}$
30. Lendületváltozás: $\frac{d\vec{p}}{dt} = \vec{F}_e$
31. Munka: $W_{1,2} = \int_{\vec{r}_1}^{\vec{r}_2} \vec{F} \cdot d\vec{r}$
32. Munka homogén erőterben egyenes pálya esetén: $W = Fs \cos \alpha$
33. Kinetikus (mozgási) energia: $E_k = \frac{1}{2}mv^2$
34. Munkatétel: $W_{össz} = \Delta E_k$
35. Teljesítmény általánosan: $P = \frac{dE}{dt}$
36. Mechanikai teljesítményváltozás: $P = \frac{dE_K}{dt}$
38. Pillanatnyi mechanikai teljesítmény kiszámítása erővel és sebességgel: $P = \vec{F} \cdot \vec{v}$
39. Konzervatív erőter: Olyan időtől független erőter, amelyben két pont között az erőter által végzett munka független az úttól (ez ekvivalens azzal, hogy bármely zárt görbére a munka nulla).
40. Potenciális (helyzeti) energia: A potenciális energia egy pontban egyenlő azzal a munkával, amit a konzervatív tér végez, miközben a test onnan a nullpontba mozdul.
41. Súlyerő potenciális energiája: $E_p = mgh$
42. Energiaminimum elve: Az erő a csökkenő potenciális energia irányába hat.
43. Mechanikai energia: $E_M = E_p + E_k$
44. A mechanikai energia megmaradásának törvénye: A mechanikai energia konzervatív erőterben megmarad.
45. Newton-féle gravitáció potenciális energiája: $E_p = -\frac{\gamma m_1 m_2}{r}$

46. Rúgóerő potenciális energiája: $E_p = \frac{1}{2} D \Delta l^2$
47. Harmonikus rezgőmozgás mozgástörvénye: $x(t) = A \sin(\omega t + \delta)$
48. Periodikus mozgás körfrekvenciája: $\omega = \frac{2\pi}{T}$
49. Frekvencia és periódusidő kapcsolata: $f = \frac{1}{T}$
50. Körfrekvencia rúgóhoz rögzített test esetén: $\omega = \sqrt{\frac{D}{m}}$
51. Síkhullám kitérése a hely és idő függvényében: $y(x, t) = A \sin(\omega t - kx)$
52. Hullámhossz (hullám által egy periódusidő alatt megtett út): $\lambda = cT$
53. Hullámhossz és frekvencia kapcsolata: $c = f\lambda$
54. Körhullámszám: $k = \frac{2\pi}{\lambda}$
55. Forgatónyomaték: $\vec{M} = \vec{r} \times \vec{F}$
56. Forgatónyomaték nagysága: $M = Fr \sin \alpha$
57. Perdület (impulzusmomentum): $\vec{L} = \vec{r} \times \vec{p}$
58. Perdület nagysága: $L = rmv \sin \alpha$
59. Perdülettel: $\frac{d\vec{L}}{dt} = \vec{M}_e$
60. Tömegpont tehetetlenségi nyomatéka: $\theta = mr^2$
61. Forgómozgás mozgási energiája: $E_k = \frac{1}{2} \theta \omega^2$
62. Forgatónyomaték pillanatnyi teljesítménye: $P = M\omega$
63. Tömegközéppont: $\vec{r}_m = \frac{\sum_{i=1}^N m_i \vec{r}_i}{m}$
64. Lokális tömegsűrűség: $\rho(\vec{r}) = \lim_{V \rightarrow 0} \frac{m(\vec{r}, V)}{V}$
65. Kiterjedt merev test egyensúlyának feltétele:
1. $\vec{F}_e = 0$
 2. $M_e = 0$ bármely rögzített tengelyre
66. Nyomás definíciója: $p = \lim_{A \rightarrow 0} \frac{F_{\perp}(A)}{A}$
67. Hidrosztatikai nyomás: $p_h = h\rho g$
68. Pascal törvénye: Egyenmű nyugvó folyadék azonos magasságú pontjaiban a nyomás azonos.
69. Felhajtó erő: $F_f = \rho_f V_{bem} g$

70. Felületi feszültség: $E = \alpha A$

71. Felület megnöveléséhez szükséges munka: $W = \alpha \Delta A$

72. Elemi térfogati munka: $\delta W = -pdV$

73. Melegítéshez szükséges hő hőkapacitással: $Q = C\Delta T$

74. Melegítéshez szükséges hő fajhővel: $Q = cm\Delta T$

75. Melegítéshez szükséges hő mólhővel: $Q = c_M n\Delta T$

76. Kalorimetria alapegyenlete: $\sum_{i=1}^N Q_i = 0$

77. Olvadás során felvett hő: $Q = mL_o$

78. Hőtan első főtétele: $\Delta E_b = Q + W$

79. Ekvipartíció tétele: $E_1 = \frac{1}{2}kT$

80. Ideális gáz belső energiája: $E_b = \frac{f}{2}NkT = \frac{f}{2}nRT$

81. Belső energia megváltozása ideális gáz esetén: $\Delta E_b = \frac{f}{2}nR\Delta T$

82. Ideális gázok állapotegyenlete: $pV = nRT$

83. Egyesített gáztörvény: $\frac{p_1 V_1}{T_1} = \frac{p_2 V_2}{T_2}$

84. Adiabatus folyamat: $Q = 0$

85. Poisson egyenlet adiabatus folyamatra: $pV^\kappa = \text{áll.}$

86. Belső energia változás teljes körfolyamatra: $\Delta E_{b0} = 0$

87. Hőtan második főtétele: $\Delta S \geq 0$

88. Lineáris hőtágulás: $h_2 = h_1(1 + \alpha\Delta T)$

89. Coulomb erőtvény: $\vec{F}_q = \frac{kQq}{r^2} \vec{e}_r$ ($k = 9 \cdot 10^9 \frac{\text{Nm}^2}{\text{C}^2}$)

90. Elektromos térerősség definíciója: $\vec{E} = \frac{\vec{F}_q}{q}$

91. Elektromos potenciál és potenciális energia kapcsolata: $U_A = \frac{E_P(A)}{q}$

92. Potenciál kiszámítása az A pontban: $U_A = \int_A^{NP} \vec{E} \cdot d\vec{s}$

93. Az A és B pontbeli potenciálok különbsége a két pont közti feszültség: $U_A - U_B = U_{AB}$

94. Feszültség és munka kapcsolata: $U_{AB} = \frac{W_{AB}}{q}$

95. Feszültség kiszámítása az A és B pontok között: $U_{AB} = \int_A^B \vec{E} \cdot d\vec{s}$

96. Feszültség homogén elektromos térben, térrel egyirányú d elmozdulás esetén: $U = Ed$

97. Elektromos térerősség és potenciál kapcsolata: $\vec{E} = -\text{grad}U \equiv -\nabla U$

98. Az elektrosztatikus tér I. alaptörvénye

integrális alak: $\oint_G \vec{E} \cdot d\vec{s} = 0$ differenciális alak: $\text{rot} \vec{E} \equiv \nabla \times \vec{E} = 0$

99. Ponttöltés által keltett térerősség: $\vec{E} = \frac{kQ}{r^2} \vec{e}_r$

100. Ponttöltés potenciálja r távolságban: $U = \frac{kQ}{r}$

101. Két egymástól r távolságra lévő ponttöltés között létrejövő potenciális energia: $E_P = \frac{kQ_1Q_2}{r}$

102. Kapacitás definíciója: $C = \frac{Q}{U}$

103. Két sorosan kapcsolt kondenzátor eredő kapacitása: $\frac{1}{C_{12}} = \frac{1}{C_1} + \frac{1}{C_2}$

104. Két párhuzamosan kapcsolt kondenzátor eredő kapacitása: $C_{12} = C_1 + C_2$

105. Elektromos dipólmomentum: $\vec{p} = Q\vec{l}$

106. Dipólusra ható forgatónyomaték homogén elektromos térben: $\vec{M} = \vec{p} \times \vec{E}$

107. Polarizációvektor lineáris közegben: $\vec{P} = \kappa \epsilon_0 \vec{E}$

108. Elektromos indukcióvektor (eltolásvektor) definíciója: $\vec{D} = \epsilon_0 \vec{E} + \vec{P} = \epsilon_0 \epsilon_r \vec{E} = \epsilon \vec{E}$

109. Elektromos indukciófluxus: $\psi = \int_F \vec{D} \cdot d\vec{A}$

110. Az elektrosztatika II. alaptörvénye (Gauss törvény – a harmadik Maxwell-egyenlet)

integrális alak: $\oint_F \vec{D} \cdot d\vec{A} = Q$ differenciális alak: $\text{div} \vec{D} \equiv \nabla \cdot \vec{D} = \rho$

111. Síkkondenzátor kapacitása: $C = \epsilon_0 \epsilon_r \frac{A}{d}$

112. Kondenzátor feltöltéséhez végzett munka (az elektromos tér energiája): $W = \frac{1}{2} C U^2$

113. Elektromos tér energiasűrűsége: $w_E = \frac{1}{2} \epsilon E^2 = \frac{1}{2} \vec{D} \cdot \vec{E}$

114. Állandó áramerősség definíciója: $I = \frac{Q}{t}$

115. Áramsűrűség vektor nagysága: $j = \lim_{A \rightarrow 0} \frac{I}{A}$

116. Áramsűrűség és áramerősség kapcsolata: $I = \int_F \vec{j} \cdot d\vec{A}$

117. Idegen térerősség definíciója: $\vec{E}^* = \frac{\vec{F}^*}{q}$

118. Az elektromotoros erő kiszámítása az áramforrás két pólusa között: $\varepsilon = \int_{-}^{+} \vec{E}^* \cdot d\vec{s}$

119. Ohm törvénye

integrális alak: $U = RI$ differenciális alak: $\vec{E} = \rho \vec{j}$

120. Kirchhoff I. törvénye (csomóponti törvény): $\sum_{i=1}^N I_i = 0$

121. Kirchhoff II. törvénye (hurok törvény): $\sum_{i=1}^N U_i = 0$

122. Két párhuzamosan kapcsolt ellenállás eredője: $\frac{1}{R_{12}} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2}$

123. Két sorosan kapcsolt ellenállás eredője: $R_{12} = R_1 + R_2$

124. Vezeték ellenállásának kiszámítása: $R = \rho \frac{l}{A}$

125. Elektromos tér munkája a rajta áthaladó Q töltésen: $W = QU$

126. Joule-hő teljesítménye egy ellenálláson: $P = \frac{U^2}{R} = I^2 R = UI$

127. Ampere-erő homogén térben lévő egyenes vezetőre: $\vec{F} = I \vec{l} \times \vec{B}$

128. Lorentz-erő mágneses térben mozgó töltött részecskére: $\vec{F} = q \vec{v} \times \vec{B}$

129. Mágneses dipólmomentum definíciója: $\vec{m} = I \vec{A} = I A \vec{n}$

130. Áramhurokra ható forgatónyomaték: $\vec{M} = \vec{m} \times \vec{B}$

131. Mágneses térerősség definíciója: $\vec{H} = \frac{\vec{B}}{\mu_0} - \vec{M}$ ($\mu_0 = 4\pi \cdot 10^{-7} \frac{Vs}{Am}$)

132. Mágnesezettség vektor lineáris közegben: $\vec{M} = \chi \vec{H}$

133. Mágneses indukció és mágneses téresősség kapcsolata: $\vec{B} = \mu_0 \mu_r \vec{H}$

134. Mágneses tér energiasűrűsége: $w_M = \frac{1}{2} \mu H^2 = \frac{1}{2} \vec{B} \cdot \vec{H}$

135. Ampere-féle gerjesztési törvény

integrális alak: $\oint_G \vec{H} \cdot d\vec{s} = \sum_{i=1}^N I_i$ differenciális alak: $\text{rot } \vec{H} \equiv \nabla \times \vec{H} = \vec{j}$

136. Áramjárta hosszú egyenes vezető mágneses tere: $H = \frac{I}{2r\pi}$

137. Áramjárta hosszú (l) egyenes tekercs mágneses tere: $H = \frac{N}{l} I$

138. Biot-Savart törvény: $d\vec{B} = \frac{\mu_0}{4\pi} \cdot \frac{Id\vec{s} \times \vec{r}}{r^3}$

139. Mágneses Gauss-törvény (a negyedik Maxwell-egyenlet)

$$\text{integrális alak: } \oint_F \vec{B} \cdot d\vec{A} = 0 \quad \text{differenciális alak: } \operatorname{div} \vec{B} \equiv \nabla \cdot \vec{B} = 0$$

140. Neumann-törvény mágneses térben mozgó vezetőre: $\varepsilon_{AB} = \int_A^B \vec{E}^* \cdot d\vec{s} = \int_A^B (\vec{v} \times \vec{B}) \cdot d\vec{s}$

141. Faraday és Lenz törvénye: $\varepsilon = -\frac{d\Phi}{dt}$

142. Mágneses indukciófluxus: $\Phi = \int_F \vec{B} \cdot d\vec{A}$

143. Effektív áramerősség kiszámolása: $I_{eff} = \sqrt{\frac{1}{T} \int_0^T I^2 dt}$

144. Faraday-Lenz törvény és az indukált elektromos térerősség (a második Maxwell-egyenlet)

$$\text{integrális alak: } \oint_G \vec{E} \cdot d\vec{s} = -\frac{d}{dt} \int_F \vec{B} \cdot d\vec{A} \quad \text{differenciális alak: } \operatorname{rot} \vec{E} \equiv \nabla \times \vec{E} = -\frac{\partial \vec{B}}{\partial t}$$

145. Tekercsben indukálódott elektromotoros erő: $\varepsilon = -L \frac{dI}{dt}$

146. Tekercsben lévő mágneses tér energiája: $W = \frac{1}{2} LI^2$

147. Általánosított huroktörvény: $IR + L \frac{dI}{dt} + \frac{Q}{C} = \varepsilon$

148. Induktív reaktancia: $X_L = L\omega$

149. Kapacitív reaktancia: $X_C = \frac{1}{\omega C}$

150. Áramerősség soros RLC körre kapcsolt koszinuszos feszültség esetén: $I(t) = I_0 \cos(\omega t - \varphi)$

151. Ohm-törvény általános alakja váltóáramú körökre: $I_0 = \frac{U_0}{Z}$

152. Impedancia soros RLC körben reaktanciákkal: $Z = \sqrt{R^2 + (X_L - X_C)^2}$

153. A fáziskésés tangense: $\operatorname{tg} \varphi = \frac{X_L - X_C}{R}$

154. Teljesítménytényező: $\frac{P_h}{P_l} = \cos \varphi = \frac{R}{Z}$

155. Áramerősség rezonanciafrekvenciája soros RLC körben: $f_r = \frac{1}{2\pi\sqrt{LC}}$

156. Hatásos teljesítmény soros RLC körben: $P_h = I_{eff}^2 R$

157. Feszültség és áram transzformálása: $\frac{U_{2,0}}{U_{1,0}} = \frac{N_2}{N_1}$ és $\frac{I_{2,0}}{I_{1,0}} = \frac{N_1}{N_2}$

158. Ampère-Maxwell-féle gerjesztési törvény (az első Maxwell-egyenlet)

$$\text{integrális alak: } \oint_G \vec{H} \cdot d\vec{s} = \sum_{i=1}^N I_i + \frac{d}{dt} \int_F \vec{D} \cdot d\vec{A} \quad \text{differenciális alak: } \operatorname{rot} \vec{H} \equiv \nabla \times \vec{H} = \vec{j} + \frac{\partial \vec{D}}{\partial t}$$

159. Elektromágneses hullám terjedési sebessége: $v = \frac{1}{\sqrt{\epsilon\mu}}$

160. Elektromos és mágneses térerősség elektromágneses síkhullám esetében:

$$\vec{E} = \vec{E}_0 \sin(\omega t - \vec{k} \cdot \vec{r}) \qquad \vec{H} = \vec{H}_0 \sin(\omega t - \vec{k} \cdot \vec{r})$$

161. Poynting-vektor: $\vec{S} = \vec{E} \times \vec{H}$